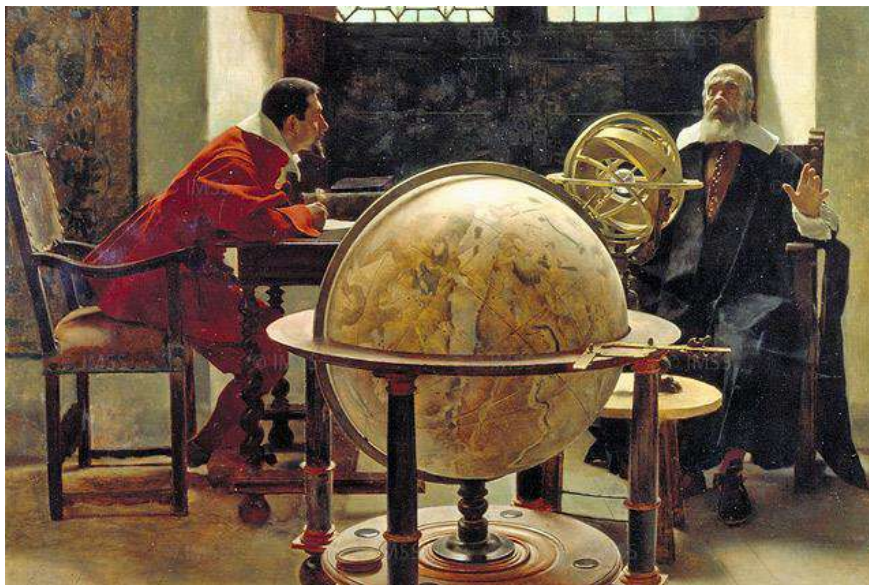

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ФІЛОСОФІЇ ТА НАУКИ: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ

Збірник наукових праць
(За матеріалами XI Всеукраїнської науково-
теоретичної конференції
від 08 квітня 2026 року)

Житомир – 2026

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

Кафедра філософії та політології

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра філософії

**ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені М. І. ПИРОГОВА**
Кафедра філософії та суспільних наук

**ІНСТИТУТ КУЛЬТУРОЛОГІЇ ТА ЖУРНАЛІСТИКИ АКАДЕМІЇ «ІГНАТІАНУМ»
(м. Краків, Республіка Польща)**
Кафедра філософії культури та релігієзнавства

**ЖИТОМИРСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ЦЕНТР
ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ТА ЄВРОАТЛАНТИЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ В УКРАЇНІ**

СОЦІОЛОГІЧНА АСОЦІАЦІЯ УКРАЇНИ
Житомирське відділення

УКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ РЕЛІГІЄЗНАВЦІВ
Житомирське відділення

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
СУЧАСНОЇ ФІЛОСОФІЇ ТА НАУКИ:
ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ**

*Збірник наукових праць
(За матеріалами XI Всеукраїнської
науково-теоретичної конференції
від 08 квітня 2026 року)*

*Рекомендовано до друку вченою радою Житомирського
державного університету імені Івана Франка,
протокол № 11 від 29 травня 2026 р.*

Редакційна колегія:

Кобетяк А. Р., доктор політичних наук, доцент;
Ковтун Н. М., доктор філософських наук, професор;
Козловець М. А., доктор філософських наук, професор;
Соколовський О. Л., доктор філософських наук, професор;
Гарбар Л. В., кандидат філософських наук, доцент;
Заглада В. М., кандидат філософських наук, доцент.

Рецензенти:

Сидорук Тетяна, доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних відносин Національного університету «Острозька академія»;
Вітюк Ірина, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри журналістики та філософських студій Державного університету «Житомирська політехніка»;
Мельничук Вікторія, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри суспільних наук Поліського національного університету.

А 43 Актуальні проблеми сучасної філософії та науки: виклики сьогодення: зб. наук. праць / за ред. А. Р. Кобетяка та ін. Житомир : Видавничий центр ЖДУ імені Івана Франка, 2026. 180 с.

ISBN 978-966-485-327-6

У збірнику вміщено наукові статті та тези доповідей учасників XI Всеукраїнської науково-теоретичної конференції «Актуальні проблеми філософії і науки: виклики сьогодення». У матеріалах авторів акцентовано увагу на фундаментальних проблемах сучасної філософії та науки, екзистенційних викликах для буттєвості людини в епоху цифрових технологій і цифрового суспільства, на проблемах релігійних трансформацій і безпеки в Україні та міжнародній арені, на феномені війни та її впливу на життєдіяльність суспільства і буття людини в ситуації соціальної невизначеності, на аналітиці суспільно-політичних процесів в умовах глобальних і регіональних конфліктів, на актуальних соціогуманітарних проблемах сучасності.

Автори матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність наданої у доповідях інформації й точність наведених цитат. Точка зору автора не завжди може співпадати з позицією редколегії.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, студентам, усім зацікавленим філософськими і соціогуманітарними дослідженнями проблем сучасної цивілізації.

ЗМІСТ

1. ІСТОРИКО-ФІЛОСОФСЬКА КЛАСИКА: РЕЦЕПЦІЙ ТА СУЧАСНІ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ

Білик Я.

Середньовічна міфологія: досвід філософського осмислення..... 9-9

Воронкова В., Нікітенко В.

Цифровізація як чинник трансформації наукового пізнання:
філософсько-методологічний аналіз..... 10-13

Ковтун Н.

Політичні та релігійні конфлікти в інтерпретації Макса Вебера..... 13-15

Требін М.

Людина в цифровому суспільстві: соціально-філософський аналіз..... 16-19

Яручик А.

Ідея єдності історичного процесу у філософії Й. Г. Гердера..... 19-23

Амма А.

Механізми подолання відчуження в розумінні Еріха Фромма..... 23-25

Шевчук А.

Постправда і синтетична автентичність: антропологічний вимір AI-
комунікації..... 25-28

Янішевський О.

Концепція любові у філософії стародавнього світу: порівняльний аналіз
східної та західної парадигм..... 28-31

2. АНАЛІТИКА СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ТРАНЗИТИВНОСТІ ТА РЕГІОНАЛЬНИХ КОНФЛІКТІВ

Глушко Т.

Економіка гідності як соціально-філософський концепт..... 32-34

Загрійчук І.

Парадокси мультикультуралізму..... 34-36

Заглада В.

Розвиток «символічної політики» та політики мобілізації навколо
«неполітичних справ» у суспільстві..... 36-39

Кобетяк А., Войцехівська К.

Політична культура як чинник функціонування політичної системи:
сутність, структура та функціональні прояви 40-42

Кобетяк А., Горецький А.

Інституційна еволюція політичної опозиції в Україні в умовах
демократичних трансформацій та воєнних викликів..... 42-45

Кобетяк А., Рокитенець Є.

Інформаційні маніпуляції та дезінформація як чинник формування
суспільної думки в цифрову епоху..... 45-47

Глушенко О.

Інформаційне середовище як простір розгортання новітніх владних
асиметрій у контексті збройних конфліктів..... 48-50

Кузьмич А.

Медіація в українському кейсі європейського союзу: ризики
дестабілізації безпекового простору..... 50-55

Pina A.

Перманентні війни Путіна і дилема Клаузевіца..... 55-58

Тіщенко А.

Цифрове мистецтво-свідчення: трансформація медіапростору в умовах
гібридних загроз..... 58-60

Чаплінський Р.

Трансформація буттєвості людини в умовах соціально-турбулентного
простору INDUSTRY 4.0..... 60-61

Гнатюк І.

Трансформація партійної системи України в умовах російсько-
української війни..... 62-65

Ігнатенко М.

Феномен прекаріату в умовах глобалізації та нестабільності ринку
праці..... 65-68

Плаксюк А.

Російсько-українська війна як чинник трансформації національної
ідентичності українців..... 69-71

Шпакович А.

Розуміння ролі розвідки і шпигунів у досягненні перемоги у війні в
інтерпретації Сунь-Цзи..... 72-74

3. АНАЛІТИКА РЕЛІГІЙНИХ ПРОЦЕСІВ. РЕЛІГІЯ І ЦЕРКВА В В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ТА РЕЛІГІЙНИХ КОНФЛІКТІВ

Филипович Л.

Релігійна свобода або/і національна безпека: український досвід..... 75-77

Соколовський О.

Прогнозування релігійних процесів як вимір наукового пізнання..... 78-81

Борейко Ю.

Зовнішні фактори конституювання православної церкви України..... 81-83

Панчук І., Митрофан (Бутинський В.)

Інститут військового капеланства як інструмент духовної та психологічної стійкості..... 84-86

Кобетяк А.

Релігійний фактор у гібридній війні: міжконфесійні конфлікти в Україні та їх вплив на національну безпеку..... 86-89

Шамсутдинова-Лебедюк Т.

Chaplaincy as a form of spiritual and social support..... 89-91

Шамсутдинова-Лебедюк Т., Ліщук О.

Трансформація релігійної ідентичності в умовах сучасних релігійних процесів..... 92-94

Шамсутдинова-Лебедюк Т., Ляльович В.

Релігійний чинник формування сімейних відносин в українському соціокультурному просторі..... 94-96

Опанасюк Т., Опанасюк Е.

Війна як чинник трансформації конфесійного простору України..... 96-98

Дятлов В.

Світський та релігійний виміри експозиційного простору інтер'єру Гнилецьких печер..... 99-102

Шпакович В.

Феномен споглядання у структурі досягнення досконалості людини..... 102-107

Булига М.

Цифрові релігії як нові форми духовності..... 107-109

Омельчук В.

Українські реформати: соціальне служіння під час російсько-української війни..... 109-110

Дорош А.

Ризики міжконфесійних конфліктів у незалежній Україні..... 111-114

Кобетяк Т.

Європейський досвід налагодження державно-конфесійних відносин:
ключові особливості та переваги..... 114-116

Кошелевський В.

Сакральний туризм у контексті трансформації релігійного досвіду
постмодерної доби..... 116-119

Ситайло Ю.

Сучасні інтерпритації православного етатизму: феномен «руського мира»... 120-123

Соколовська М.

Конфесійна інституціоналізація та соціальна трансформація
євангельського протестантизму в Україні у другій половині ХІХ – на
початку ХХ століття..... 124-127

Михайленко М.

Православний розкол як інструмент гібридної війни..... 127-131

Барнич С.

Державна політика у сфері регулювання діяльності релігійних
організацій в Україні: проблеми та перспективи модернізації..... 131-134

4. АКТУАЛЬНІ СОЦІОГУМАНІТАРНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ В СИТУАЦІЇ ЦІНІСНО-СВІТОГЛЯДНОЇ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Шевчук Д.

Екзистенційна стійкість та гідність людини в горизонті досвіду
переживання війни..... 135-137

Козловець М.

Турбулентність сучасного світового порядку і проблеми національної
безпеки України..... 137-142

Утюж І.

Людина в умовах цифрової трансформації: як зберегти свободу і
гідність?..... 142-143

Беднарчик Т., Вергелес К.

Деонтологія в умовах реформування охорони здоров'я та трансформації
медичних послуг..... 144-147

Грицишин В., Грицишина М.

Освіта як фактор національної стійкості в умовах глобальних криз:
філософсько-аксіологічний аналіз українського досвіду..... 147-149

Мороз О.

Методологічні засади викладання філософських і гуманітарних дисциплін в умовах соціальної невизначеності..... 150-153

Шамсутдинова М.-С.

Value-oriented multicultural foreign language education in contexts of social uncertainty..... 154-156

Кочетов Л.

Трансформація філософсько-правової культури в контексті сучасних глобальних трансформацій..... 156-158

Мошковський М.

Аксіологічні виміри морально-правової проблематики цифрового соціуму..... 159-161

Стрільчук К.

Пізнавальний потенціал коміксів як складової художньої культури..... 161-162

Боримська К.

Ціннісні орієнтації студентської молоді в умовах сучасних суспільних трансформацій..... 163-166

Рудницький А.

Формування ціннісних орієнтацій молоді в умовах соціальної невизначеності сучасного суспільства..... 166-169

Кобетяк А., Хорунжий О.

Цифровізація електоральних процесів у контексті інформаційних загроз: між демократичним потенціалом і ризиками маніпуляції..... 170-172

Гарбар Л., Корнійчук Н.

Проблема легітимності політичної влади в Україні..... 172-176

Тетяна Шамсутдинова-Лебедюк,
кандидат філософських наук,
доцент, професор кафедри філософії,
Рівненський державний гуманітарний університет;
Олександр Лішук,
аспірант кафедри філософії,
Рівненський державний гуманітарний університет

ТРАНСФОРМАЦІЯ РЕЛІГІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УМОВАХ СУЧАСНИХ РЕЛІГІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

У сучасному світі релігійна сфера зазнає суттєвих трансформацій, які пов'язані з процесами глобалізації, секуляризації, культурної мобільності та інтенсивного розвитку інформаційного простору. У цих умовах відбуваються зміни не лише форм релігійних практик, але й характер релігійної ідентичності особистості. Вона перестає бути виключно спадковою або інституційно визначеною і дедалі більше набуває індивідуалізованого та динамічного характеру.

Релігійна ідентичність традиційно розглядається як складова соціальної ідентичності людини, що формується у процесі її належності до певної релігійної традиції, конфесії або духовної спільноти. Вона включає систему вірувань, цінностей, релігійних практик і символів, які визначають світоглядні орієнтири особистості та її місце у суспільстві. Проте сучасні релігійні процеси демонструють тенденцію до послаблення жорсткої прив'язаності людини до конкретних релігійних інституцій [1, с. 104].

Однією з ключових характеристик сучасного етапу розвитку релігійності є індивідуалізація віри. Людина дедалі частіше формує власну систему духовних переконань, поєднуючи елементи різних релігійних традицій, філософських учень та духовних практик. У цьому контексті поширюються форми так званої «позаконфесійної» або індивідуалізованої духовності, коли релігійна ідентичність формується не лише через належність до певної конфесії, а й через особистий духовний досвід.

У контексті українського суспільства проблема трансформації релігійної ідентичності має особливе значення. Історично релігійна ідентичність в Україні була тісно пов'язана з національною, культурною та політичною ідентичністю. У різні історичні періоди релігійні інституції відігравали важливу роль у збереженні культурної традиції, формуванні суспільних цінностей та підтримці національної самосвідомості. Сучасні релігійні процеси, що відбуваються в

Україні, зумовлені як внутрішніми соціокультурними змінами, так і зовнішніми політичними та історичними чинниками [2, с. 77].

Значний вплив на трансформацію релігійної ідентичності в Україні мають процеси суспільної модернізації, розвиток громадянського суспільства та активні міжконфесійні взаємодії.

Водночас у сучасній Україні спостерігається процес переосмислення конфесійної належності та формування нових моделей релігійної самоідентифікації. Важливим етапом у цьому процесі стало утворення Православна церква України та отримання нею Томосу 2019 році. Ця подія стала не лише релігійним, але й значущим соціокультурним чинником, що вплинув на процеси формування релігійної та національної ідентичності українського суспільства.

Крім того, сучасний український релігійний простір характеризується високим рівнем конфесійного різноманіття та міжрелігійного діалогу. Поряд із традиційними християнськими конфесіями функціонують різні релігійні організації, духовні рухи та нові форми індивідуальної духовності. Це створює умови для формування більш гнучких моделей релігійної ідентичності, у яких поєднуються традиційні релігійні елементи та індивідуальний духовний досвід [3, с. 201].

Однак сьогодні ідентичність України стикається з серйозною загрозою через агресію путінської росії – гібридна окупаційна війна, масовані культурні та інформаційні атаки, антиукраїнська пропаганда та спроби дискредитації національних, історичних та культурних цінностей. Все це є частиною масштабної ідеологічної кампанії з нав'язування російського неоімперського нарративу. З цієї причини релігійна, культурна та цивілізаційна ідентичність українців має бути предметом глибокого вивчення та усвідомлення, оскільки вони визначають не лише національне самозбереження, а й траєкторію майбутнього розвитку держави як духовно цілісного, сучасного та демократичного суспільства.

Отже, трансформація релігійної ідентичності є одним із ключових проявів сучасних релігійних процесів як у глобальному, так і в українському контексті. Вона характеризується зростанням ролі особистісного вибору, індивідуалізацією віри та появою нових форм духовності. У сучасній Україні ці процеси поєднуються з історичними, культурними та політичними чинниками, що зумовлює особливості формування релігійної ідентичності в умовах суспільних трансформацій.

Література

1. Шамсутдинова-Лебедюк, Т. (2025). Релігія як інструмент національної ідентичності в посткомуністичній Європі: між спадщиною та політикою. *Актуальні проблеми сучасної філософії та науки: виклики сьогодення: зб. наук. праць / за ред. А. Р. Кобетяка та ін.* Житомир : Видавничий центр ЖДУ імені Івана Франка. С. 104-106.
2. Шамсутдинова-Лебедюк, Т. (2025) Релігійний вимір формування української ідентичності. *Матеріали міжнародної наукової конференції. «Сучасне українознавство в обороні держави та її повоєнній відбудові».* Київ: НДІ українознавства КНУ імені Тараса Шевченка, 2025. С. 76-79.
3. Shamsutdynova-Lebediuk, T., Lischuk, O. (2025). Orthodoxy as a factor of Ukrainian civilizational identity. *Global science and education in the modern realities 2025* (pp.197–202).

Тетяна Шамсутдинова-Лебедюк,

кандидат філософських наук,
доцент, професор кафедри філософії,
Рівненський державний гуманітарний університет;

Володимир Ляльович,

аспірант кафедри філософії,
Рівненський державний гуманітарний університет

РЕЛІГІЙНИЙ ЧИННИК ФОРМУВАННЯ СІМЕЙНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНСЬКОМУ СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ

Основою збереження традицій у сучасному суспільстві, яке перебуває у стані активних трансформацій і дедалі більше орієнтується на цифровізацію та розвиток інформаційних технологій, залишається стабільність і неперервність сімейних цінностей. Саме сім'я виступає ключовим соціальним інститутом, у межах якого відбувається первинна соціалізація особистості. У сімейному середовищі людина поступово набуває необхідного життєвого досвіду, опановує норми поведінки та навички соціальної взаємодії, що є важливим для повноцінного функціонування в суспільстві. У процесі сімейного виховання формується світогляд, система цінностей і особистісні риси індивіда.

На формування сімейних відносин у різні історичні періоди впливали численні чинники: економічні, соціальні, правові, культурні та духовні. Особливе місце серед них посідав і посідає релігійний чинник. Релігія впродовж століть відігравала важливу роль у формуванні морально-етичних

Наукове видання

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ФІЛОСОФІЇ ТА НАУКИ:
ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ**

Збірник матеріалів
XI Всеукраїнської науково-теоретичної конференції
(08 квітня 2026 року, м. Житомир)

Відповідальний за випуск: доктор політичних наук, доцент
Андрій Кобетяк

Технічний редактор та комп'ютерна верстка:
лаборант кафедри філософії та політології
Софія Тишкевич

Надруковано з оригінал-макетів авторів